

Biskop i Nidaros
Herborg Finnset

Visitass i Hommelvik og Malvik sokn,
Stjørdal prosti
2.-8. mars 2020

Visitassforedrag,
søndag 8. mars 2020

1 Innledning

Å være på visitas er å spørre: «Hvordan står det til?»

Formålet med disse tilsynsbesøkene er å samtale og støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte, og synliggjøre kirkas nærvær i lokalsamfunnet. Visitasen er en termometer på hvordan det står til lokalt, og kan på sitt beste fungere som et speil hvor vi ser oss selv, gleder oss over det vi ser, - og også ser etter hva det er nødvendig å gjøre *nå* for å møte framtida.

«Har en drøm» har vært overskriften på visitasen i Malvik og Hommelvik sokn denne uka. Noen ganger kan vi oppleve at andre avfeier de idéene vi har som «drømmer»: urealistiske og virkelighetsfjerne. Men drømmer er også en forestilling om hvor vi ønsker oss hen, hva vi drømmer om skal skje. Ikke alltid vet vi hvordan vi skal komme oss til dette målet, men vi vet hvor vi vil. Drømmer kan forandre verden når de får følge av kjærlighet og handling. «I have a dream- Jeg har en drøm» (ordene er fra Martin Luther Kings berømte tale i august 1963): de ordene er blitt stående som stemmen til dem som kjemper for rettferdighet og likeverd- og de var med på å skape forandring.

Visitasen gir oss et rom for å stoppe opp og undersøke, kjenne etter: Hvor er vi? Hva drømmer vi om? Hvordan kan vi være med å oppfylle ikke bare våre egne – men også Guds drømmer for menneskene og hele vår verden? Hvordan kan Guds gode og kjærlige vilje, evangeliet, *skje*, midt imellom oss?

Denne visitasen begynte mandag morgen – med dans. Det første som skjedde på gudstjenesten i Mostadmark kapell, var at damene i seniordansen gikk fram på kirkegolvet, og danset preludiet: *Rekk meg din hand*. Hvem av dem hadde drømt om det da de var ungjenter, at dansen som uttrykk kunne få rom i gudstjenesten? Forandringer *skjer*. Og vi ser: Ja, det var rett! Takk til seniordansen for at dere ga oss en slik opplevelse og gave.

Vi har brukt dagene godt, til møter, samtaler, kulturarrangementer. Vi har møtt små og store barn, voksne og eldre, ansatte og folk som gjør en frivillig innsats i sitt lokalsamfunn. Frivillighet er en stor verdi, ut over at ting blir gjort: Frivillighet skaper tilhørighet og mulighet for å delta og bli sett og regnet med. Det er viktig for oss alle.

Vi har opplevd mye engasjement hos menighetsråds- og fellesrådsmedlemmer, hos ansatte og andre deltakere i kirkas liv. Det er mange som *vil noe* for kirka, det er bra. Onsdag kveld var alle konfirmanter og foreldre i Hommelvik og Malvik invitert av menighetsrådene til en felles fest. Å være sammen, vever bånd og fellesskap mellom oss. Det er viktig å *høre til*.

Dere er glade i og stolte av kirkene deres. Dere har drømmer og hva de kan få bety. De kan brukes til mer enn gudstjenester og kirkelige handlinger. Bruk dem til ulike samlinger, til konserter og andre kulturarrangementer. Bruk dem til å være *sammen!* La unge og voksne få slippe til med ulike musikkuttrykk, bruk dem til samtaler om verdier og viktige samfunnsspørsmål. La dem få være de samfunns-hus de har potensiale i seg til å være! De er en del av fortellinga om hvem dere er, som bor her.

2 Rapporter

Det er skrevet fyldige rapporter før visitasen. De er fra menighetsrådene, fellesrådet og prostens. Takk for innholdsrike bidrag! Rapportene gir god innsikt i lokale forhold og har vært brukt som forberedelse til visitasen, i samtaler underveis og vil bli brukt i oppfølgingen. Sammen med dette foredraget, utgjør de visitasprotokollen.

3 Møte med de ansatte

Staben i Malvik kirkelige fellesråd består av engasjerte og dyktige medarbeidere. Enkelte i staben har vært i menigheten i lang tid, mens andre har akkurat kommet til.

Vi har møtt en stab som er flinke til å bekrefte hverandre og lar hver enkelt ansatt få mulighet til bruke sine styrker og nådegaver i tjenesten. Barne- og ungdomsarbeidet er preget av kreativitet og kvalitet, for tiden ledet av Hilde Aukan Odei, Susanne Nøst og Karoline Barbøl. Anette Maria Thaulow er i permisjon. Dyktige musikere og allsidig korarbeid er til stor velsignelse: Kristin Eidhamar Næss er kantor i Malvik, og Hommelvik venter nå på at nytilsatt musiker skal tiltre. Kirkekontoret ledes av kirkeverge Olav Jørgen Berg og de som tar kontakt med kirkekontoret blir vennlig møtt av sekretær Brit Rotabakk Kjøsnes. De to kirketjenerne Matthew Burt og John-Vidar Skansen gjør et godt arbeid med å holde kirkebygg i orden, og stå for gravferdsvirksomheten.

Begge prestene har høy kompetanse og lang erfaring. Etter at sogneprest i Hommelvik, Bjørn Hesselberg, døde for vel 2 år siden, har den nye sognepresten, Geir Gravaas, funnet seg godt til rette i lokalsamfunnet. I en krevende periode har det vært betryggende å ha kontinuitet i sognepresten i Malvik, Ingrid Bolstad Kunzendorf, og hennes gode kjennskap til begge menighetene.

De ansatte forteller om et godt og mangfoldig arbeid, og at det nytter å være tålmodig og bygge opp nytt arbeid. Det er fint å møte en ansatte-gruppe som trives i hverandres selskap. Det er det mange muligheter for, i samspill med ulike samarbeidspartnere i lokalsamfunnet.

4 Møte med menighetsrådene og fellesrådet

Både Hommelvik og Malvik menigheter har vært dyktige til å få på plass vitale og gode menighetsråd. Hommelvik menighetsråd ledes av Øystein Sneisen, og Malvik menighetsråd av Arve Hepsø. Knut Arne Mørreaunet er leder av fellesrådet. Under visitasen har nestleder Arve Hepsø ivaretatt lederoppgavene for fellesrådet.

Det er mye å glede seg over. Menighetene snakker sant om hva de synes å få til og vi møtte råd med optimisme og pågangsmot. Der statistikken forteller om synkende oppslutning, ønsker de å utforske hva som skal til for at flere skal benytte seg av kirkas tilbud. En åpen og folkelig kirke må gjøre seg mer synlig og tilstede der folk er. Kan de to kirkene profileres litt forskjellig? Vil det for eksempel være en mulighet å ha Hommelvik kirke åpen på formiddagen noen dager i løpet av uka, som et stille og åpent sted? Kan vi gi en opplevelse av å komme hjem og høre til for noen flere?

Kirkebyggene betyr mye for innbyggerne i Malvik kommune. Dette kommer særlig til syne i høytider, merkedager og når lokalsamfunnet møter kriser. Rådene ønsker at flere skal oppdage det mangfoldige arbeidet som foregår i menighetenes regi. Menighetsrådene er bevisste på hva de ønsker for sine fire år i menighetsrådet.

Det store utbyggingsområdet på Sveberg, tilbud for ungdom etter konfirmasjonstida og behovet for styrking av det diakonale arbeidet, er temaer vi snakket om. Her vil det være viktig å lytte til ønsker i lokalsamfunnet.

Vi har snakket om mulighetene for å slå seg sammen til ett menighetsråd. Det vil spare tid og trolig frigi frivilligtid som kan nyttes til andre oppgaver i menighetene. Uansett hva man velger her, vil jeg oppfordre dere til mer samarbeid der det er hensiktsmessig.

Menighetene oppfordres til å ta vare på samfunnsrollen de har og søke gode samarbeidsrelasjoner med ulike aktører i kommunen. I nesten 1000 år har mennesker i Trøndelag søkt til kirken for å finne tilhørighet og håp. Slik er det fortsatt, og det er opptil hver enkelt lokal menighet å vurdere hvordan man best mulig kan være kirke på sitt sted.

Dere som sitter i menighetsråd og fellesråd gjør det frivillig. Dere legger ned et stort arbeid for kirka. Takk for det arbeidet dere gjør!

5 Møte med Malvik kommune

Malvik kommune ligger mellom Trondheim og Stjørdal, to store vekstområder. Dette har gitt kommunen en mulighet den bruker godt.

På møtet med kommunen ble vi tatt vel imot av ordfører Trond Hoseth og hans stab. Det ble et møte med gode innspill og refleksjoner.

Kommunens verdier er *Åpen, nyskapende og samhandlende*. Kirka ønsker å være en del av dette åpne, nyskapende og samhandlende fellesskapet. Kirka vil være en viktig medspiller og ønsker å opprettholde det gode samarbeidet en har med kommunen.

Kommunen er opptatt av at alle innbyggerne skal kunne ta vare på seg selv og behandles med verdighet. Vi fikk høre om Familietorget, et nytt tiltak som gir et helhetlig tilbud til familier med sammensatte behov. Familien får selv definere hva de trenger hjelp til. Likeså fikk vi møte mobbeombudet som trakk fram Den gylne regel, og hvordan den finnes i alle religioner. Dette er et bærende prinsipp i arbeidet.

Vi fikk orientering om skole og oppvekst og vi drøftet blant annet tilbud for ungdom, også i de nyetablerte boområdene. Kan kirka, i samarbeid med kommune og andre organisasjoner, styrke nærværet?

Vi registrerte at det er behov og interesse for fastere kontaktmøter mellom kirka og kommunen for å utveksle informasjon og erfaringer, særlig om arbeid for barn og unge.

Vi gikk også gjennom status for kirkebyggene og situasjonen rundt kirkegårdene. Kirker og kapell er stort sett i god stand. I Malvik kirke trenger noen av de gamle gjenstandene: døpefont og albertavle fra 1673, å tas vare på i løpet de neste årene.

På kirkegården ved Hommelvik kirke begynner det å bli lite plass. Kirkegården har vært i lang kontinuerlig bruk og fellesrådet må vurdere hvordan gravplassen skal brukes videre. Antagelig vil det være klokt å ganske snart gå over til bare å ha urnegraver ved Hommelvik kirke. Dette krever god forhåndsinformasjon fra fellesrådet til festere og publikum generelt. Kommunen har allerede avsatt område til ny gravplass i Hommelvik sokn. Det tar tid å anlegge en ny gravplass, og det er et stort økonomisk løft. Jeg anbefaler at Malvik kommune setter av de nødvendige midler for å få fortgang i å klargjøre ny gravplass.

6 Gudstjenesteliv

Det er tre kirkebygg i Malvik kommune: Malvik kirke, Hommelvik kirke og Mostadmark kapell. De to hovedkirkene har menighetshus i nærheten som utvider muligheten til andre aktiviteter enn gudstjeneste. I 2019 har det vært holdt færre gudstjenester, men antall gudstjenestedeltakere har økt. Det er svært gledelig. Går det an å finne ut mer om hvorfor det er slik? Kan det handle om ulik profil på gudstjenestene?

Dere har vært flinke til å utvikle ulike konsept for friluftsgudstjenester. Særlig har det vært fint å høre hvordan dere har grepet mulighetene pilegrimsleden gir dere: Mariakapellet som er satt opp der det har vært et gammelt gudstjenestested og tilrettelegging og bruk av Saksvikskorsen, i nært samarbeid med grunneier. Dere har utviklet gode friluftsgudstjenester for både sommer og vinter, blant annet påskegudstjeneste. Vi ser at mange er glade i disse gudstjenestene, de gir andre muligheter for deltakelse og tilknytning. Fortsett å arbeide langs disse sporene!

Jeg blir glad når jeg forstår at sørsamisk språk brukes i gudstjenestene. I Nidaros bispedømme har vi over lang tid hatt fokus på økt bevissthet om at vi er kirke i et område med dype samiske røtter. Når nådehilsen og velsignelsen lyder på sørsamisk i gudstjenestene, synliggjøres det at vi er *en* nasjon, bygd på territoriet til to folk. Slik kan vi være med og gjøre mangfoldet til en rikdom mellom oss.

Dere har vært velsignet med gode kirkemusikere. Akkurat nå står kantorstillingen i Hommelvik ledig, mens vi avventer at den nytilsatte kommer på plass. Hommelvik kirke trenger nytt orgel. Det er fint å se hvordan kantoren har satt i gang med matpakkekonsertene både som en inntektskilde og en måte å synliggjøre dette behovet.

Musikerne er strategiske medarbeidere i menighetene, de betyr mye for gudstjenesteliv og kulturliv i et lokalsamfunn, og er ofte med på å bygge gode forbindelser mellom kirke og resten av kulturlivet. Tenk over hvordan kirkemusikerne kan være med og gjøre kirka mer synlig i lokalsamfunnet!

7 Trosopplæring

Vi har også vært med på Familiens dag i Malvik. Ivrige barn og glade småbarnsforeldre deltok med sang og lek. Etterpå var det varm middag, bibelfortelling og formingsoppgave. Dette tiltaket er kun en gang i måneden, men er et godt samlingssted for småbarnsfamiliene. Også de som skal videre på korøvelser for ulike alderstrinn i kirka, har mulighet til å delta på middagen. Korene har medlemmer fra hele kommunen.

Slike samlinger er gode tiltak i skjæringspunktet mellom diakoni og trosopplæring. Her får barnefamiliene trosopplæring, samtidig som ferdig middag letter tidspresset i en travel hverdag. Er det mulig å arrangere Familiemiddag oftere?

8 Samarbeid barnehage-kirke og skole-kirke

I rapportene leser vi om godt samarbeid med barnehager og skoler, med blant annet besøk til barnehagene og skolegudstjenester før jul. Hold fast på disse gode tradisjonene!

På Vikhammer skole fikk vi et møte med tredje klasse, med allsang og fortelling om Den barmhjertige samaritan. Deretter fikk barna stille spørsmål til biskopen om vennskap. Elevene imponerte med sine vel funderte spørsmål om mobbing og omsorg, og det var rørende å se den empatien de viste andre.

I møtet med skoleledelsen etterpå, fikk vi høre hvordan skolen arbeider systematisk med både voksne og barn for å gjøre skolehverdagen best mulig for alle. Målet er at alle skal få utvikle seg til den beste utgaven av seg selv og ikke bare få opplæring, men også dannelse. Ulike kartleggingsverktøy brukes aktivt.

Omsorgsansvaret øker stadig i skolen. Skolen arbeider systematisk med å sikre at alle elever blir tatt godt vare på. Kirka har mye å lære av skolens systematiske arbeid for å sikre gode relasjoner. Kan noe av dette brukes, for eksempel i konfirmasjonsarbeidet? Skole og kirke har nytte av å videreutvikle det gode samarbeidet som allerede finnes. Vi arbeider fra hvert vårt sted for barns og unges beste.

9 Diakoni – frivillighet

Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Det er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet.

Det skjer mye godt diakonalt arbeid i menighetene. Menighetene har ingen fast diakon, men ansatte og mange frivillige går sammen om diakonale tiltak.

Formiddagstreffet mandager i kirkestua ved Malvik kirke er et godt eksempel på hva som kan springe ut av det at noen ser et behov, lufter det med andre, og så setter i gang. De to som møttes,

delte tanker om det de hadde drømt om: Å lage et formiddagstreff i den nyrestaurerte kirkestua. Og så gjorde de det. Det ble en realitet. Til glede og velsignelse for mange. Familiens dag, med middagsservering en gang i måneden, hadde heller ikke blitt til uten frivillighet. Vi har registrert at Malvik har en sterk frivillighetskultur. For menighetene er det en mulighet å ta initiativ til nye tiltak med ei omsorgsside. Dette kan skje i samarbeid med kommunen eller lag og foreninger.

Engasjerte frivillige er en skatt for en menighet! Takk for alt det dere gjør, ta vare på hverandre og fortsett med å «opppløde hverandre til kjærlighet og gode gjerninger» (Hebr 10,24).

10 Fellesskap vi har møtt

Lukasstiftelsen

Betania Malvik er en diakonal institusjon som har drevet arbeid for noen av de mest utsatte i samfunnet siden 1945. I disse årene har det vært drevet arbeid for ulike grupper. Betania er en av flere institusjoner i Lukasstiftelsen.

Her møtte vi ledergruppa både i Lukasstiftelsen og i Betania Malvik, som orienterte oss om sin virksomhet og sine kjerneverdier *respekt, tillit og mot*, og det arbeidet de nå gjør.

Vi har fått høre om Enheten Helse og arbeidsliv, som er for noen av dem som faller ut av arbeidslivet og trenger hjelp til å komme tilbake. Her er 40 ansatte som jobber bredt og gir blant annet tilbud om samtalegrupper og fysisk aktivitet.

Lukas Hospice tar imot mennesker i livets aller siste fase, og har også tilbud for de pårørende. Nå er dette det eneste hospicet i Norge. Dette er nå et 5-årig prosjekt.

De som kommer hit, skal møtes som hele mennesker, med respekt og verdighet. Både åndelige, sosiale, psykiske og fysiske behov ivaretas. Her blir det prioritert at dette skal være et godt, rolig og vakkert sted å være. Jeg er glad for at Betania har sett det som riktig at det er prestetjeneste knyttet til Lukas Hospice, og jeg tror det er et helt riktig valg å satse både på fysisk tilrettelegging, og god tid for de ansatte til hverdagssamtaler og samtalepartnere. De blir viktige åndelige og eksistensielle medvandrere for de som er der i livets siste fase, og deres nærmeste.

Sport og trim

Vi har også vært på besøk på treningssenteret Sport og trim. Der møtte vi eierne, Therese og Olav Vikhammer, som fortalte om sitt arbeid med å drive et treningssenter med en helhetlig og alternativ profil.

Der var også leder av Hommelvik Guts, Sverre Inge Ness, og Steinar Lille fra Malvik Fotball. Det ble et møte med kloke mennesker. Tema var inkluderende fellesskap, miljø, folkehelse og hvordan vi kan ta vare på alle barn og unge, og hindre at de blir utsatt for en usunn prestasjonskultur. Med ulikt utgangspunkt er det viktig at alle blir sett, bekreftet og får positive tilbakemeldinger.

Temakveld – Kvinneperspektiv i lys av Kvinnernes internasjonale bønnedag og Kvinnedagen

Kvinnernes internasjonale bønnedag var fredag i visitasuka. Vel 40 kvinner i alderen 17 til 93 år- og noen menn, fikk dele fortellinger og fellesskap. Fokus for Bønnedagen 2020 er arbeidet blant mødre med funksjonshemmede barn i Zimbabwe. Kvelden ble også en nyttig påminnelse om fellesskap: Vi må aldri glemme at vi hører til i et større fellesskap: Vi hører til i den ene, verdensvide kirke. De utfordringene som andre står overfor i sine liv, er også våre, fordi vi hører sammen.

11 Kirkemusikk, kultur- og samfunnsengasjement

Malvik kommune har et stort og rikt kulturtilbud.

I Hommelvik kirke har matpakkekonserten blitt et nyskapende arrangement. Kantor har benyttet seg av kirkas strategiske beliggenhet og skapt et lavterskeltilbud for mange. Det er et godt eksempel på hvordan man kan åpne kirkerom, og skape gode kulturelle opplevelser og eierskap til kirka. I Malvik kirke er det godt samarbeid med flere lokale kor og korps om fast deltakelse på flere ulike gudstjenester og samlinger gjennom året. For begge disse stedene kan man utvikle dette videre, og kanskje ta noen modige grep på hvem det gis rom til å delta på gudstjenesten.

Vi har fått oppleve noen av de gode, lokale musikalske kreftene, både på mandagens formiddagstreff, onsdagens matpakkekonsert, Kulturkvelden torsdag og Temakvelden fredag.

Ulike tema og hendelser i samfunnet utfordrer oss: Har vi berøringsangst, eller bruker vi muligheten til å ta dem inn i kirkas rom, til å være ei kirke som bryr seg og bryr seg om, som også kan romme de kontroversielle emner uten å være redd? Kan vi ta i de vanskelige emnene også med kjærlighet og omtanke?

Hvordan bygger vi broa av mening, håp og tro og ønsker nye generasjoner velkommen *inn* i fellesskapene våre? Hvordan kan vi være med å oppfylle, ikke bare våre egne, men også Guds drømmer for menneskene og hele vår verden? Hvordan kan Guds gode og kjærlige vilje, evangeliet, *skje*, midt imellom oss?

12 Oppsummering

- Det er mange som *vil noe* for kirka, det er godt å oppleve! Vi har opplevd mye engasjement hos menighetsråds- og fellesrådsmedlemmer, hos ansatte og andre deltakere i kirkas liv. Vi må alltid spørre oss: Hvordan kan kirka enda bedre fylle sin oppgave: Å være en sammenheng hvor vi får del i Guds nåde og kjærlighet, tro og håp, frimodighet og glede? Det er godt å se hvordan kirkene brukes både til gudstjenester, til kulturarrangementer, og som grendehus. Fortsett med å samhandle med lokalsamfunnet, finn gode veier til å bruke kirkene som fellesskapssteder, og steder for tro, håp og kjærlighet. Kanskje kan det være naturlig å gi de to kirkene litt ulik profil. Går det an å gå videre med idéen om åpen kirke i Hommelvik? Snakk mer sammen om hvordan kirkene brukes, og hva dere drømmer om. Ta sjansen på å prøve nye ting!

- Tenk gjennom de gode arrangementene dere har: Kan de bli enda bedre? Er det riktig frekvens på dem? Kan dere nå fram til flere av dem som er i målgruppa for å delta? Og i arbeid med barn og unge: Vurdér hva som kan læres av skolens systematiske arbeid med relasjoner.
- I møte med barn og unge må vi spørre oss: Hvor og hvordan kan kirka være til stede, og være med å skape fellesskap som får betydning for barn og unge? Hvordan kan vi være med å sørge for at det vokser fram gode fellesskap som kan bli gode steder å være, hvor barn og unge kan få bekreftelse, tro og tilhørighet, og oppleve et møte med kirka som et annerledes sted, hvor evangeliet *skjer*? Særlig når livet blir vanskelig for folk, må kirka vår være et sted hvor vi alle blir møtt med det beste kirka har. Alltid. Uansett. Ubetinget nåde.
- Gravplass-kapasiteten i Hommelvik sokn må det gjøres noe med. Jeg vil oppfordre til å arbeide med å legge til rette for gjenbruk av gravferdsarealene, og legge til rette for økt bruk av kremasjon. Her er også informasjonsarbeid viktig. Arbeidet med å klargjøre ny kirkegård i Hommelvik for de som i framtida vil ønske kistegrav, må komme i gang.
- Malvik er et ganske lite geografisk område, med to sokn. Vi har snakka om hvordan menighetsrådene kan samarbeide. Jeg vil utfordre dere til å prøve ut et tettere samarbeid: menighetsrådene kan ha felles møter om viktige, strategiske saker, f.eks trosopplæring eller diakoni. Konfirmantfesten på Midtsand som vi hørte om først, er et godt eksempel. Finn ut hvordan dere best kan samarbeide, og samtidig ta vare på det lokale engasjementet.

Dere har mange gode relasjoner til mennesker og institusjoner. Følg opp disse! Bruk mulighetene som ligger i kirkas samfunnsrolle til å være folkekirke, en kirke for folket. Bær fram håpet, vis nåde og barmhjertighet! Vær tilstede med et våkent blikk, slik at evangeliet kan skje mellom dere.

Takk

Til slutt: TAKK. Et stort takk for gjestfrihet og varm mottakelse overalt!

Takk til kirkeverge Olav Jørgen Berg, til ansatte i fellesrådet og prestene som har planlagt og deltatt under visitasdagene. Takk også for den gode samtalen med ledelsen i Malvik kommune!

Og sist, men ikke minst: Takk til prost Jon Henrik Gulbrandsen og rådgiverne Aud Kristin Saltvik Aasen og Vigdis Aanderaa Aakre for konstruktivt og godt arbeid og medarbeiderskap!

Må Gud velsigne Hommelvik og Malvik menigheter, og veien videre som kirke og trosfellesskap på det stedet som er deres!